

Posudek vedoucího bakalářské práce Veroniky Soukupové
Kompozice tří románů Jana Otčenáška

Jan Otčenášek a jeho literární dílo nepatří v posledním čtvrtstoletí k frekventovaným tématům ani u akademické literární vědy, ani u studentských prací. Důvody jsou nasnadě a je jen otázka, zda jde o symptom stále ještě nenormálních poměrů našeho literárního života, anebo zda tento nezáměr nějak lomeně nezrcadlí imanentní vlastnosti díla vlastně marginálního nebo nepravého. Opatrně bych se přikláněl k první možnosti, ale není vyloučené, že obě alternativy jsou do jisté míry provázané. Teoretický problém, totiž zda literární umělecké dílo, vzniklé v podmínkách totalitního státu z jiných než autenticky vnitřních pohnutek, je vůbec v obvyklé konvenci „literární“ a nese potenciální umělecké hodnoty, nebyl dosud rozpracován a není ani tématem přítomné bakalářské práce, i když se její autorka musela po celou dobu s touto otázkou více či méně podvědomě vyrovnávat, také kvůli literatuře předmětu s podobnými vlastnostmi, resp. problémy.

Pozornost ke konstrukční stránce Otčenáškových románových projektů se nakonec ukázala jako vhodná. Pisatelka bakalářské práce se tak mohla věnovat prokazatelným vlastnostem textu, a ne jeho zřejmým, ztajeným nebo z vnějšku projektovaným politickým intencím. Vycházejíc ze standardních výkladů o literární kompozici, shledává Veronika Soukupová ve třech Otčenáškových románech konstantní „aristotelské“ fáze (jež si pojmově modifikuje na expozici, krizi, čin, proměnu názoru a finální stanovisko) a jejich rastrem popisuje konstrukci předmětných próz. Současně přitom roste kompozice bakalářské práce samé: autorka se střídavě věnuje *Občanu Brychovi* a *Kulhavému Orfeovi* v jejich postupně rostoucí výstavbě a po shrnutí výkladu o stavebném principu obou próz přistupuje k nedokončenému *Pokušení Katarina*. Popis jeho skladby je přitom průběžně srovnáván s nálezy v předchozích dvou dílech a vnitřní struktura kapitoly o *Pokušení* je tak analogická uspořádání celého předchozího výkladu.

Jakkoli zdrženlivě může předkládaná bakalářská práce působit, počítám k jejím kladům – kromě vlastního zpracování problému – právě její tematickou ohraničenost nebo vymezenost, která je přijata vědomě, a současně má daleko k úmornému tónu prací F. Všetických o kompozici literárního díla. Po prvních verzích textu, jež autorka rozvrhla s ambicí takřka monografickou (a které formát bakalářské práce nemohl dostát ze své podstaty), se v našich rozhovorech ukázalo, že V. Soukupovou na Otčenáškových prózách poutá právě otázka konstrukce, stavby románu, a ve chvíli, kdy si autorka svůj zájem uvědomila, dokázala pracovat nejen samostatně, ale také porozumivě. Její spis rád doporučuji k obhajobě a podle jejího průběhu navrhuju hodnocení mezi „velmi dobře“ a „výborně“.